

บทที่ 2

เจตนารมณ์ และแนวความคิดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การจัดการทรัพย์สินของ ลูกหนี้ในคดีล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย

การดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟูกิจการภายใต้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นกระบวนการทางกฎหมายอย่างหนึ่งที่มุ่งลงโทษผู้ที่กระทำการอย่างหนึ่ง-อย่างใดโดยไม่สุจริตในกระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการ โดยการนำเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ ในบทนี้ผู้เขียนจะนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และความสำคัญของการสอบสวนคดีอาญา ระบบการสอบสวนคดีอาญา ความเป็นมาของกระบวนการสอบสวน และกระบวนการฟื้นฟูฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อความเข้าใจในเบื้องต้นเกี่ยวกับกระบวนการสอบสวนคดีอาญาตามกฎหมายฟื้นฟูฟูกิจการ

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา

1.1 หลักในการดำเนินคดีอาญา

หลักในการดำเนินคดีอาญาของแต่ละประเทศนั้นจะมีความแตกต่างกัน อันเนื่องมาจากสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชากรในประเทศนั้น ๆ แต่โดยหลักแล้ว หลักในการดำเนินคดีอาญาเริ่มขึ้นจากการแก้แค้นตอบแทนเป็นที่มาของหลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวนี้ได้พัฒนามาเป็นหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และหลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน ดังนี้

1.1.1 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย (Private Prosecution)

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างเอกชนกับเอกชน มีศาลเป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ชี้ขาดตัดสินคดี ลักษณะการดำเนินคดีจะดำเนินถึงแต่ส่วนได้เสียของผู้เสียหายหรือเครือญาติของผู้เสียหายมิได้ ดำเนินถึงผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมหรือรัฐ นอกจากผู้เสียหายแล้วบุคคลอื่น

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ห้องสมุดวิจัย
วันที่ 10 มิ.ย. 2555
เลขทะเบียน 249286

ย่อมไม่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้ ในสมัยโบราณเกือบทุกประเทศในโลกไม่ว่าจะเป็นทางยุโรป แอฟริกา หรือเอเชีย รวมทั้งประเทศไทยล้วนแต่ให้เอกชนเป็นผู้มีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและเป็นผู้ควบคุมอาชญากรรมในสังคมด้วยทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ที่ได้รับความเสียหายจะต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาตลอดจนจัดหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ต่อศาลด้วยตนเอง วัตถุประสงค์ของการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายนี้ก็เพื่อต้องการแก้แค้นทดแทน และเพื่อที่จะตอบแทนผู้กระทำความผิดในลักษณะที่เป็นการลดความอาชญากรรมร้ายของบุคคลในสังคม และของผู้ที่ได้รับความเสียหาย หลักการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหายนี้มีลักษณะตรงกับแนวความคิดของนักปราชญ์ทางกฎหมายแบบปัจเจกนิยม (Individualism) ซึ่งมีความยึดมั่นในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของประชาชนว่ารัฐจะทำการล่วงละเมิดไม่ได้ รัฐจึงต้องบัญญัติกฎหมายรองรับให้สิทธิแก่ประชาชนในการฟ้องร้องคดีอาญาเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น¹

1.1.2 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชน (Populate Prosecution)

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนเป็นหลักที่ถือว่าประชาชนทุกคนเป็นผู้เสียหาย การดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนจึงเป็นเรื่องของเอกชนคนหนึ่งฟ้องเอกชนอีกคนหนึ่ง² ซึ่งเป็นแนวความคิดที่ว่าด้วยการควบคุมอาชญากรรมเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่วนรัฐมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมตลอดจนมีหน้าที่ป้องกันอาชญากรรม โดยประชาชนในสังคมหรือรัฐนั้นให้ความสำคัญกับเรื่องเสรีภาพสูงมาก จนแนวความคิดในการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยประชาชนหรือแนวความคิดระบบปัจเจกนิยม ซึ่งคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่รัฐจะละเมิดไม่ได้ เป็นผลให้รัฐต้องบัญญัติกฎหมายรับรองให้

¹มรกต สุจิตตกุล, “สิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเท่าเทียมกัน: ศึกษากรณีเจ้าพนักงานถูกดำเนินคดีอาญาในความผิดเกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), หน้า 41-42.

²มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, นิติธรรมอำพรางในนิติศาสตร์ไทย [Online], available URL: <http://www.midnightuniv.org/midarticle/newpage49.html>, 2550 (สิงหาคม, 25).

ประชาชนมีอำนาจฟ้องร้องคดีอาญาได้เมื่อมีความผิดอาญาเกิดขึ้น หลักการดำเนินคดีอาญาโดยประชาชนนี้เป็นหลักที่เกิดขึ้นก่อนหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และมีใช้ในกฎหมายของประเทศอังกฤษ โดยมีรากฐานที่ว่าใคร ๆ ก็เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ (Anyone may Prosecute) โดยถือว่าพลเมืองทุกคนมีพันธะหน้าที่ตามกฎหมายที่จะต้องช่วยกันรักษากฎหมายและระเบียบของบ้านเมือง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของประชาชนทุกคนที่จะต้องช่วยกันรักษากฎหมายและระเบียบของบ้านเมืองให้เป็นไปโดยเรียบร้อย รวมตลอดถึงการที่ดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาด้วย³ แต่ทั้งนี้การฟ้องคดีอาญาโดยประชาชนทำให้ภาระหน้าที่ในการดำเนินคดีอาญาดอกอยู่แก่ฝ่ายโจทก์มากจนเกินไปทำให้การดำเนินคดีอาญามีความหละหลวมและไม่เกิดผลเป็นที่น่าพอใจ

1.1.3 หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution)

หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐจะยึดหลักที่ว่า รัฐเป็นผู้เสียหาย องค์กรต่าง ๆ ของรัฐ ต่างมีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกจึงไม่อาจเป็นคู่ความกับประชาชนได้เพราะเป็นผู้ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับเอกชน พนักงานอัยการและตำรวจจึงมีหน้าที่ต้องค้นหาความจริง และผู้พิพากษาจะเป็นผู้ถามคำถามและค้นหาความจริงจนกระทั่งพอใจไม่ผูกมัดกับแบบหรือคำร้องของผู้ใด ซึ่งเรียกว่า หลักการค้นหาความจริงในเนื้อหา พนักงานอัยการจึงเป็นองค์กรที่มีความสำคัญในการดำเนินคดีอาญาและทำหน้าที่สอบสวนและฟ้องร้องคดีอาญา โดยตำรวจจะทำการสอบสวนในเบื้องต้นเท่านั้น และอำนาจการสอบสวนและการฟ้องร้องนั้นไม่สามารถแบ่งแยกได้ พนักงานอัยการจึงสามารถเข้าไปมีบทบาทในการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่ครบถ้วนที่สุด เพื่อพิจารณาสั่งคดีต่อไป ปัจจุบันในประเทศที่ยึดหลักการนี้ก็ไม่ได้เคร่งครัดถึงขนาดที่ว่าการฟ้องคดีอาญาเป็นหน้าที่ของรัฐเพียงอย่างเดียว แม้ในประเทศที่ถือหลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐอย่างเคร่งครัดก็ยังมีกรณีผ่อนคลายเป็นให้เอกชนฟ้องคดีอาญาได้บ้างเช่นกัน เพียงแต่จะจำกัดประเภทและฐานความผิดไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นความผิดอาญาเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือกระทบกระเทือนต่อประโยชน์ส่วนได้เสียของเอกชน

³อุทิศ วีระวัฒน์, “อัยการสต็อกเกตแลนด์และอัยการอังกฤษ,” ใน ระบบอัยการสากล (กรุงเทพมหานคร: กรมอัยการ, 2526), หน้า 118.

ผู้เสียหายโดยตรงเท่านั้น⁴ จึงมีบางฐานความผิดที่ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้ด้วยตัวเอง เช่น ความผิดฐาน โกงเจ้าหนี้ ความผิดฐานเปิดเผยความลับ ความผิดฐานข่มขืน-ทรัพย์ เป็นต้น⁵ ปัจจุบันประเทศที่ใช้หลักการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐได้แก่ ประเทศ-ฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน และประเทศไทย⁶

1.1.4 ความสำคัญของการสอบสวน

คดีอาญาส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย อันเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และเสรีภาพของมนุษย์ เมื่อมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการที่จะเข้าไปให้ความคุ้มครองช่วยเหลือแก่ประชาชนโดยการพยายามหาตัวผู้กระทำความผิดมาส่งต่อศาลเพื่อให้ศาลได้พิจารณาโทษแก่บุคคลนั้น เมื่อสอบสวนของพนักงานสอบสวนเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงอันนำไปสู่การนำตัวผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการทางศาลนี้ เป็นกรณีที่กระทบสิทธิของบุคคลทั้งตามรัฐธรรมนูญ และตามหลักมนุษยธรรม รัฐจึงต้องดำเนินการอย่างรัดกุม รอบคอบ และใช้ความระมัดระวังอย่างสูงเพื่อให้บุคคลที่กระทำความผิดอย่างแท้จริงได้รับการลงโทษตามควรแก่ความผิด และสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียหาย

การสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นขั้นตอนของการแสวงหาตัวผู้กระทำความผิดมาสู่กระบวนการยุติธรรม หลังจากที่ได้เกิด อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดการกระทำความผิดขึ้น รวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ การสอบสวนคดีอาญาเกิดขึ้นเมื่อมีการกล่าวหาว่า

⁴มรกด สัจจิตตกุล, เรื่องเดิม, หน้า 46.

⁵องอาจ มีคุณสมบัติ, “การตรวจสอบความจริงในคดีอาญาชั้นก่อนฟ้อง: ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549), หน้า 9.

⁶มรกด สัจจิตตกุล, เรื่องเดิม, หน้า 46.

มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นแล้ว จึงมีผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา หรือประชาชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง กฎหมายจึงต้องกำหนดรายละเอียด ขั้นตอนการสอบสวนไว้อย่างชัดเจน การไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายอาจทำให้การสอบสวนต้องเสียไป เช่น การสอบสวนคดีอาญาในความผิดที่ยอมความได้ (ความผิดต่อส่วนตัว) หากผู้เสียหายไม่ได้ร้องทุกข์ตามระเบียบเสียก่อน การสอบสวนดังกล่าวย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหากสอบสวนผู้ต้องหากระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่ง โดยไม่ได้แจ้งข้อหาให้ทราบเสียก่อน การสอบสวนโดยพนักงานสอบสวนที่ไม่มีอำนาจโดยชอบ ย่อมทำให้การสอบสวนข้อหา นั้น ๆ หรือคดีนั้น ๆ ต้องเสียไป พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจฟ้องในความผิดหรือข้อหา คดีนั้น ๆ ได้ ตามมาตรา 120 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากอำนาจการสอบสวนคดีอาญาเป็นอำนาจที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยตรง ในประเทศที่เจริญแล้วจึงมีความพยายามที่จะหาวิธีการควบคุมการใช้อำนาจมิให้เป็นการเด็ดขาดในการสอบสวน โดยวิธีการที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ หลักการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Check and Balance) ของหน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรม โดยมีการกำหนดบทบาทให้หน่วยงานต่าง ๆ เช่น พนักงานอัยการ และศาลเข้ามามีส่วนร่วมในการควบคุมและตรวจสอบการสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนเพื่อเป็นหลักประกันว่า การสอบสวนคดีอาญาจะเป็นไปด้วยความถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งปัจจุบันกระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องของประเทศต่าง ๆ เป็นกระบวนการเดียวกันไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนโดยพนักงานสอบสวน หรือการดำเนินการพิจารณาพยานหลักฐานเพื่อที่พนักงานอัยการจะฟ้องร้องดำเนินคดี ล้วนเป็นกระบวนการเพื่อจะตัดสินว่าจะนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไปดำเนินคดีในชั้นศาลหรือไม่ ในขณะที่กระบวนการสอบสวนและฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น เป็นกระบวนการที่แยกจากกัน โดยการสอบสวนเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนโดยแท้ในการรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดจนกระทั่งพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแล้วเสร็จจึงส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจึงจะเข้ามามีอำนาจในการตรวจสอบพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนได้รวบรวมมาตั้งแต่ต้นว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงพอหรือไม่ แล้วจึงทำความเข้าใจเห็นว่าควรตั้งฟ้องคดีต่อศาลหรือไม่

ต่อไป ซึ่งการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจจึงมีพนักงานสอบสวนพนักงานอัยการและศาลซึ่งอยู่ในกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น ไม่ได้ให้อำนาจแก่บุคคลภายนอกอื่น ๆ ในการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจแต่อย่างใดและไม่ได้เป็นการคานอำนาจกันระหว่างหน่วยงานยุติธรรม ทำให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจมากในการสอบสวนคดีอาญาโดยปราศจากการควบคุมและตรวจสอบจากหน่วยงานอื่น

1.2 ระบบการสอบสวน และการค้นหาความจริงคดีอาญาในประเทศไทย

โดยหลักทั่ว ๆ ไปแล้วการเริ่มต้นคดีอาญาจะเริ่มต้นด้วยการที่ผู้เสียหายแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ⁷ ต่อพนักงานสอบสวน พนักงานสอบสวนจะเริ่มต้นทำการสอบสวนเพื่อหาพยานหลักฐานให้ได้มาซึ่งผู้กระทำความผิด และนำตัวส่งพนักงานอัยการเพื่อส่งฟ้องต่อศาลต่อไป กรณีเป็นความผิดอันยอมความได้ต้องมีการร้องทุกข์กล่าวโทษตามกฎหมายเสียก่อน พนักงานสอบสวนจึงจะมีอำนาจทำการสอบสวนได้ นอกจากนี้ การผู้เสียหายเป็นผู้เริ่มต้นฟ้องคดีอาญาต่อศาลโดยตัวเองก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่ผู้เสียหายจะไม่อาศัยกระบวนการยุติธรรมของรัฐ คือ พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ แต่ในการฟ้องคดีอาญาด้วยตนเองของผู้เสียหาย ศาลจะต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องก่อนว่าคดีมีมูลหรือไม่ทุกครั้ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 162 (1) ยกเว้นกรณีที่ผู้เสียหายขอเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการ

⁷การร้องทุกข์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (7) หมายถึง การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหลายคนต่อเจ้าหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ว่าบุคคลนั้นกระทำความผิดเกิดขึ้นทำให้เกิดความเสียหายแก่— ผู้เสียหาย ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิดก็ตาม และการกล่าวโทษเช่นนั้นมิเจตนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

1.3 บทบาทอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น

ในกระบวนการยุติธรรม รัฐได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้ทำหน้าที่ตามความเหมาะสมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเป็นไปเพื่ออำนวยความยุติธรรมที่แท้จริงให้แก่ประชาชน โดยอำนาจสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นนั้น มีบัญญัติไว้หลายฉบับโดยแต่ละฉบับได้กำหนดบทบาทอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นไว้หลายรูปแบบด้วยกัน แต่ละรูปแบบมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสมและความจำเป็นของภารกิจที่เจ้าพนักงานนั้นได้รับมอบหมายให้ดูแลรับผิดชอบ มีผู้กำหนดรูปแบบอำนาจสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นใช้ปฏิบัติกันเป็นรูปแบบใหญ่ ๆ 4 รูปแบบ⁸ คือ

1.3.1 เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวน

เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวนมีบทบาทเป็นพนักงานสอบสวนโดยตรง มีอำนาจสอบสวนและดำเนินคดีอาญาได้โดยลำพัง โดยมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนเพื่อกำหนดความผิดและโทษของการกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา พร้อมทั้งสรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมทำความเข้าใจว่าควรตั้งฟ้องหรือไม่ควรตั้งฟ้อง เสนอพนักงานอัยการโดยตรงเพื่อพิจารณาตั้งคดีว่าจะตั้งฟ้องหรือไม่ เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวนตามลักษณะนี้ก็คือ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 โดยมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้เฉพาะในความผิดอาญาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายล้มละลายเท่านั้น⁹

⁸ปณิศา อนุวัตรคุณธรรม, “การให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ปปง. มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548), หน้า 141.

⁹วิชา มหาคุณ, คำอธิบายกฎหมายล้มละลาย, พิมพ์ครั้งที่ 9 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2547), หน้า 189.

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนมีอำนาจทำการสอบสวนเพื่อกำหนดความผิดและกำหนดโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยการเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้นบุคคล สถานที่หรือสิ่งของ ยึดอายัดสิ่งของ ออกหมายเรียก หมายจับ และปล่อยชั่วคราวได้ในความผิดอาญาที่เกี่ยวกับการล้มละลาย เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สอบสวนแล้วเสร็จก็มีหน้าที่สรุปสำนวนพร้อมทำความเห็นเสนอต่อพนักงานอัยการ โดยตรง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เป็นเจ้าพนักงานอื่นที่มีอำนาจสอบสวนและดำเนินคดีอาญาตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้อย่างเต็มที่

1.3.2 เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวนร่วม

เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวนร่วมเป็นเจ้าพนักงานอื่นที่มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกัน แต่ไม่มีอำนาจทำการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาได้เพียงลำพังโดยเอกเทศ การสอบสวนและการดำเนินคดีจะต้องกระทำในลักษณะเข้าร่วมดำเนินการทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายเจ้าพนักงานอื่นและฝ่ายพนักงานสอบสวน โดยเจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจทำการสอบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิดและโทษได้ มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยการเข้าไปในเคหสถานใด ๆ เพื่อตรวจค้นสถานที่ บุคคล หรือสิ่งของ ยึดอายัดเอกสารหรือสิ่งของ จับกุม กักขัง หรือควบคุมผู้ต้องหา ปล่อยชั่วคราว สรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการได้โดยตรงตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยเจ้าพนักงานอื่นเป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน มีอำนาจควบคุมกำกับดูแลการสอบสวนของพนักงานสอบสวน เช่น มีอำนาจตรวจสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวน มีอำนาจเข้าฟังพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนผู้ต้องหาหรือพยานหรือสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม เป็นต้น ซึ่งวิธีการดังกล่าวนี้เท่ากับให้สำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้มีการตรวจสอบกลั่นกรองก่อนที่จะเสนอความเห็นต่อพนักงานอัยการ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา

1.3.3 เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน

เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนซึ่งเจ้าพนักงานอื่นไม่มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน แต่เป็นเจ้าพนักงานที่กฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีอาญานั้น โดยสภาพเจ้าพนักงานประเภทนี้ไม่มีอำนาจทำการสอบสวนและดำเนินคดีอาญา เมื่อกฎหมายกำหนดให้มีหน้าที่รับผิดชอบคดีอาญาจึงจำเป็นต้องให้อำนาจดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญานั้นด้วย กฎหมายจึงบัญญัติให้เจ้าพนักงานตามกฎหมายฉบับนั้นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีอาญา ซึ่งการให้พนักงานอื่นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนนั้นหมายความว่า การให้พนักงานอื่นมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการใด ๆ ในคดีอาญาที่ตนรับผิดชอบได้เหมือนกับการดำเนินการใด ๆ ของพนักงานสอบสวนตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้นเจ้าพนักงานประเภทนี้ จึงมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดและโทษได้ มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานโดยเข้าไปในสถานที่ใด ๆ เพื่อตรวจค้น ยึดอายัด จับกุม หรือออกกฎหมายได้ และมีอำนาจสรุปสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นเสนอพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องได้

1.3.4 เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจสอบสวนเบื้องต้น

เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจสอบสวนเบื้องต้นไม่มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน มีฐานะเป็นเพียงเจ้าพนักงานที่กฎหมายรับรองให้อำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาได้ในลักษณะเป็นการสอบสวนเบื้องต้นเพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดข้อเท็จจริง เพื่อเป็นการเริ่มคดีให้แก่พนักงานสอบสวนสำหรับนำไปทำการสอบสวนและดำเนินคดีตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนต่อไป เจ้าพนักงานประเภทนี้ไม่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาในลักษณะกำหนดความผิดและโทษของผู้ถูกกล่าวหา ไม่มีอำนาจแสวงหาพยานหลักฐานเอง เว้นแต่จะมีกฎหมายรับรองไว้เป็นพิเศษให้ดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานได้เอง และไม่มีอำนาจเสนอสำนวนการสอบสวนเบื้องต้นต่อพนักงานอัยการได้โดยตรง เมื่อเจ้าพนักงานอื่นทำการสอบสวนแล้วเสร็จต้องส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนอีกครั้งหนึ่ง ก่อนส่งเรื่องให้พนักงานอัยการฟ้องคดี

การให้เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจสอบสวนเบื้องต้นนั้น เนื่องจากเจ้าพนักงานอื่นมิได้มีฐานะเป็นพนักงานสอบสวน จึงจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบกลั่นกรองการสอบสวนจากพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนดำเนินคดีอาญาโดยตรง เพื่อเป็นการคานอำนาจและถ่วงดุลอำนาจการสอบสวนของเจ้าพนักงานอื่น ตลอดจนเป็นการคุ้มครองสิทธิและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเจ้าพนักงานประเภทนี้จะไม่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและดำเนินคดีอาญาแต่อย่างใด เช่น คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ช.)

นอกจากนี้ยังมีส่วนกำหนดรูปแบบอำนาจสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นใช้ปฏิบัติกันเพิ่มอีก 1 รูปแบบ คือ กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้เช่นเดียวกับพนักงานอัยการ¹⁰

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้บัญญัติให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดฟ้องคดีอาญาเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้ ซึ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งดังกล่าวมีฐานะเป็น “เจ้าหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค” ไม่ใช่ในฐานะเป็นพนักงานอัยการจึงไม่ห้ามที่จะฟ้องคดีโดยไม่ผ่านขั้นตอนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนในความผิดนั้นก่อน หรือในกรณีของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ช.) หรือทนายความที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (ป.ป.ช.) ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. 2542 ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับพนักงานอัยการอิสระในการดำเนินคดีอิมพีชเมนต์ (Impeachment) ตามรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้ตามกฎหมายดังกล่าว

¹⁰ สำนักงานกิจการยุติธรรม, กระบวนการยุติธรรมทางอาญาไทย (กรุงเทพมหานคร: ศาลยุติธรรม, 2548), หน้า 29.

ดังนั้นรูปแบบอำนาจสอบสวนและการดำเนินคดีอาญาที่เจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นใช้ปฏิบัติกันเป็นรูปแบบใหญ่ ๆ 5 รูปแบบ คือ

- 1) เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวน
- 2) เจ้าพนักงานอื่นเป็นพนักงานสอบสวนร่วม
- 3) เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน
- 4) เจ้าพนักงานอื่นมีอำนาจสอบสวนเบื้องต้น
- 5) กฎหมายบัญญัติให้มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้เช่นเดียวกับพนักงาน-

อัยการ

เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จึงถือได้ว่าเป็นเจ้าพนักงานอื่นนอกจากเจ้าพนักงานตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาเฉพาะความผิดที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ทั้งสิ้น

2. เจตนารมณ์ และแนวความคิดเกี่ยวกับ

หลักเกณฑ์การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ในคดีฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ภายใต้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483

2.1 แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย

กฎหมายล้มละลายเป็นกฎหมายที่เก่าแก่ฉบับหนึ่งซึ่งมีอยู่คู่กับสังคมมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยแนวคิดของการล้มละลายนี้มีมาตั้งแต่สมัยยุคโรมันโดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กรุงโรม ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 753 ปีก่อนคริสต์ศักราช ต่อมาโรมันได้แผ่ขยายอิทธิพลและวัฒนธรรมของตนเข้าไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งนี้วัฒนธรรมของโรมัน

เป็นสิ่งที่ประเทศต่าง ๆ ในยุโรปได้รับอิทธิพลอย่างยืนยาวและต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน¹¹

แนวคิดในเรื่องของการล้มละลายก็มีการพัฒนาขึ้นมาตามรูปแบบของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวิวัฒนาการของประเทศนั้น ๆ เนื่องจากกฎหมายที่ไม่มีการหยุดนิ่ง ประเทศต่าง ๆ ที่ใช้กฎหมายเกี่ยวกับล้มละลายจึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายให้มีความสอดคล้องกับสภาพการณ์ของประเทศตลอดเวลา ซึ่งแนวคิดพื้นฐานของกฎหมายล้มละลายนั้น เพื่อต้องการสร้างกระบวนการในการเจรจาประนอมหนี้ให้กับลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหนี้ทุกคนมิให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบกันในกรณีที่หนี้ของเจ้าหนี้แต่ละคนถึงกำหนดชำระหนี้ต่างกัน และลดความขัดแย้งให้บรรดาเจ้าหนี้ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ของลูกหนี้ให้สามารถสะสางหนี้สินได้สำเร็จและกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ได้อีกครั้งโดยไม่ต้องชำระหนี้เต็มตามจำนวนหนี้ที่มี รวมทั้งเพื่อประโยชน์ของสภาพเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม และป้องกันมิให้ลูกหนี้ก่อนหนี้ขึ้นอีก กฎหมายล้มละลายจะเข้ามามีบทบาทเฉพาะเมื่อลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวเท่านั้น¹²

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลาย

ทฤษฎีที่นำมาใช้เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับการล้มละลายตามกฎหมายล้มละลาย สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ทฤษฎี ดังนี้

1) ทฤษฎีว่าด้วยการต่อรองของเจ้าหนี้

เจ้าหนี้ที่มีอำนาจต่อรองควรได้รับการชดเชยเยียวยาแก้ไขและควรได้ประโยชน์จากกฎหมายล้มละลายมากที่สุด ทฤษฎีนี้เป็นการใช้อำนาจในระบบกฎหมายแพ่ง เจ้าหนี้จึงยังคงมีอำนาจได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินลูกหนี้อยู่ เจ้าหนี้

¹¹บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, ระบบกฎหมายไทยและต่างประเทศ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิศตอร์เเพเวอร์พอยท์, 2528), หน้า 65.

¹²วราลี เจริญเลิศวิลาส, “การตั้งเอกชนเป็นเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546), หน้า 15.

จะได้รับการดูแลผลประโยชน์เป็นอย่างดี ได้รับการช่วยเหลือมากกว่าที่จะมองว่าลูกหนี้
เพียงได้รับการช่วยเหลือและแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้ ทฤษฎีว่าด้วยการต่อรองของเจ้าหนี้จะไม่
พิจารณาถึงประโยชน์สาธารณะชน แต่จะดูประโยชน์ของเจ้าหนี้เป็นหลักเท่านั้น

2) ทฤษฎีว่าด้วยชุมชน (มหาชน)

ทฤษฎีนี้มุ่งประโยชน์ของสาธารณะชนเป็นหลัก โดยถือว่าประโยชน์
ของสาธารณะชนควรได้รับการคุ้มครองยิ่งกว่าเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในฐานะของ
ผู้บริโภค (Supplier) ในชุมชน เพราะการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งล้มละลายย่อมจะกระทบ
ต่อชุมชน ท้องถิ่น และเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น กฎหมายล้มละลายจึงควรคุ้มครอง
มหาชนยิ่งกว่าการคุ้มครองเจ้าหนี้เป็นรายบุคคล

3) ทฤษฎีว่าด้วยความหลากหลายของคุณค่า (ทฤษฎีว่าด้วยคุณค่า)

ทฤษฎีนี้มองว่า นอกจากประโยชน์เจ้าหนี้หรือชุมชนแล้ว
การล้มละลายยังต้องมองกระบวนการทั้งกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น
ประสิทธิภาพในการดำเนินคดี เป็นต้น ทั้งนี้รวมถึงต้องมองในเรื่องของศีลธรรม
จริยธรรม องค์ความรู้ชุมชนให้มีความเจริญก้าวหน้าขึ้น ผู้คนสามารถพัฒนาเรียนรู้จาก
ธุรกิจการค้าขายนั้นได้มากยิ่งขึ้น

4) ทฤษฎีว่าด้วยหลักปรัชญา

ทฤษฎีว่าด้วยหลักปรัชญาจะมองจุดยืนด้านจริยธรรมเป็นหลักที่
ลูกหนี้จำเป็นต้องมีและรักษาไว้ในการดำเนินธุรกิจ จริยธรรมถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง
และเป็นตัวอย่างที่ดีในการดำเนินธุรกิจ แต่ไม่ควรสนับสนุนลูกหนี้ให้ไว้จริยธรรม และ
ให้อาศัยกฎหมายล้มละลายเป็นเครื่องมือเพื่อเพียงทำให้ลูกหนี้อยู่รอดเท่านั้น แต่ต้องมอง
เรื่องของการให้อภัย หลักการจัดสรรแบ่งปัน และการสงเคราะห์ด้วย ทั้งนี้ ทฤษฎีนี้มอง
ประกอบในแง่หลักปรัชญาเป็นสำคัญ

วัตถุประสงค์ของกฎหมายล้มละลายโดยทั่วไปแยกออกได้เป็น
3 กรณี คือ วัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความเสมอภาคในการแบ่งเฉลี่ย
ทรัพย์สินของลูกหนี้เพื่อชำระหนี้ให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายโดยมิให้เกิดความ
ได้เปรียบเสียเปรียบกัน เพื่อช่วยให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินและสามารถตั้งตัวใหม่ได้

โดยเร็ว และเพื่อคุ้มครองสังคมและประชาชนมิให้บุคคลล้มละลายก่อให้เกิดความเสียหายโดยการก่อหนี้ขึ้น โดยไม่มีที่สิ้นสุด

2.2 แนวคิดในการป้องกันประโยชน์ของบรรดาเจ้าหนี้ในกรณีลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

การที่ลูกหนี้ได้ก่อหนี้ขึ้นเป็นจำนวนมากจนมีหนี้สินล้นพ้นตัวแล้วไม่มีความสามารถในการชำระหนี้ หรือไม่ยอมชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิในการฟ้องร้องบังคับคดีทางแพ่งต่อลูกหนี้ได้ แต่ถ้าลูกหนี้มีเจ้าหนี้เป็นจำนวนมากลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายได้ครบถ้วนทุกราย ทำให้เจ้าหนี้รายอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับชำระหนี้ต้องได้รับความเสียหาย กฎหมายจึงต้องบัญญัติวิธีการจัดสรรทรัพย์สินของลูกหนี้ผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัวให้แก่บรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ได้รับชำระหนี้จนครบถ้วนทุกคนด้วยความเป็นธรรม สะดวก รวดเร็วและเสียค่าใช้จ่ายน้อย¹³

2.3 วิวัฒนาการกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

กฎหมายล้มละลายเริ่มเกิดขึ้นในยุคสมัยของโรมันอย่างที่ได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น โดยที่มาของกฎหมายล้มละลายนั้นเริ่มต้นจากกฎหมายของประเทศอิตาลีที่เรียกกันว่า “Banca Rupta” ที่เกิดขึ้นจากการที่ยุคคลงได้มีการค้าขายกันระหว่างรัฐต่าง ๆ ในยุโรป และเพื่อความสะดวกในการค้าขาย อีกทั้งเป็นความปลอดภัยจากการสูญหายระหว่างการเดินทาง หรือถูกปล้นเอาเงินที่ได้จากการค้าขาย จึงได้เกิดระบบการรับฝากเงินขึ้น โดยมีการตั้งหน่วยงานรับฝากเงิน เป็นการรับฝากเงินโดยวิธีการลงบัญชี ต่อมาได้เกิดเหตุการณ์ที่บรรดาพ่อค้าที่รับฝากเงินไว้เป็นจำนวนมากได้หอบเงินหลบหนีไป ทำให้ผู้ฝากเงินซึ่งอยู่ในฐานะเจ้าหนี้ได้รับความเสียหาย ประกอบกับบรรดาพ่อค้าที่รับฝากเงินเหล่านั้นมักเป็นกลุ่มผู้ที่มีอิทธิพลสูงทำให้ยากแก่การติดตามตัวผู้กระทำ

¹³ธีรวุฒิ ประกายสันติสุข, “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการสอบสวนการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับการล้มละลาย,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2551), หน้า 19.

ความผิด ดังนั้น ภายหลังจากเหตุการณ์นี้จึงได้มีการกำหนดและวางหลักกฎหมายเพิ่มเติมขึ้น โดยยึดเอารูปแบบของการล้มละลายของชนชาติยิวที่มีการปลดปล่อยลูกหนี้ให้หลุดพ้นจากหนี้สินในปีที่มีความสำคัญทางศาสนามาบัญญัติเป็นประมวลกฎหมายล้มละลาย ที่เรียกว่า “The Cassio Bonarum” ในสมัยจูเลียส ซีซาร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เน้นการให้อำนาจแก่เจ้าหนี้ที่จะเรียกร้องบังคับชำระหนี้เอากับลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้า (Merchants) ซึ่งเป็นการป้องกันเจ้าหนี้จากการคดโกงของลูกหนี้¹⁴ โดยมีการกำหนดโทษในลักษณะทางอาญาเอาไว้ด้วย และมีหลักเกณฑ์กำหนดการให้บรรดาเจ้าหนี้จะต้องได้รับชำระหนี้คืน เพื่อนำมาแบ่งกันระหว่างเจ้าหนี้ในลักษณะของการรวมเจ้าหนี้ในการเรียกร้องให้ชำระหนี้ และโดยเหตุที่การรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้โอกาสเป็นไปได้ยาก กฎหมายจึงมุ่งลงโทษลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวทั้งบุคคลที่เป็นตัวลูกหนี้เอง และยักรวมถึงผู้ที่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดที่อยู่ในประเทศ เพื่อเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการร่วมมือกันกระทำความผิดอีกทางหนึ่งด้วย จึงเห็นได้ว่าแนวคิดของกฎหมายล้มละลายที่เกิดขึ้นจากสภาพการณ์ในยุคนั้น มุ่งที่จะจัดการกับลูกหนี้เหล่านั้นโดยตรง ซึ่งเป็นปัญหาของสังคม โดยมุ่งให้มีการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดและนำมาชำระหนี้คืนเจ้าหนี้ทั้งหมด ซึ่งหากลูกหนี้คนใดถูกบังคับคดีก็ต้องยึดทรัพย์สินทั้งหมดเพื่อนำมาชำระหนี้ไม่ว่าแม้กระทั่งทรัพย์สินซึ่งเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ จนกว่าจะชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ได้หมดสิ้น เท่ากับว่าลูกหนี้ไม่มีโอกาสที่จะกลับเข้ามาประกอบอาชีพทำการงานอย่างใด ๆ ได้อีกเลย

สหรัฐอเมริกา มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้ให้อำนาจกับสภาองเกรส (Congress) ในการตรากฎหมายที่จะใช้เป็นการทั่วไปในประเทศ (Uniform Law) ซึ่งก็รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการล้มละลายด้วย แต่ในระยะแรก ๆ สภาองเกรสก็ไม่ได้ใช้อำนาจดังกล่าว จนกระทั่งเมื่อปีคริสต์ศักราช 1800 กฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกาฉบับแรกที่เป็นของรัฐบาลกลางจึงได้มีการตราขึ้นและมีผลใช้บังคับเนื่องจากประเทศประสบกับวิกฤตทางการเงิน ซึ่งกฎหมายล้มละลายของสหรัฐอเมริกานั้นอาศัยหลักการ

¹⁴Thomas H. Jackson, *The Logic and Limits of Bankruptcy Law*

(Cambridge, Mass.: Harvard University Press, 1986), p. 7.

อย่างเดียวกันกับกฎหมายของประเทศอังกฤษ โดยระยะเริ่มแรกกำหนดให้ใช้บังคับ เฉพาะกับลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้า นายธนาคาร นายหน้า พนักงานขาย ผู้รับประกันภัย รวมทั้ง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าการพาณิชย์ต่าง ๆ และให้สิทธิเจ้าหนี้เท่านั้นที่สามารถ ฟ้องล้มละลายแก่ลูกหนี้ได้ โดยให้ศาลแขวงทำหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ- เจ้าหนี้ในการติดตามรวบรวมทรัพย์สิน นอกจากนี้กฎหมายฉบับนี้ยังได้มีบทบัญญัติ ในเรื่องของการปลดหนี้แต่ยังคงต้องเป็นไปในลักษณะที่เข้มงวดมาก โดยยังเน้นที่จะ กลุ่มครองเจ้าหนี้มากเช่นกัน ในระยะแรกกฎหมายล้มละลายมุ่งเน้นที่จะรวบรวม ทรัพย์สินของลูกหนี้และบังคับใช้สำหรับลูกหนี้ที่ทำการค้าเท่านั้น ในช่วงศตวรรษที่ 18 รัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติกฎหมายที่มีลักษณะให้ความคุ้มครองลูกหนี้ ทุกประเภทจากเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยไม่จำกัดเฉพาะแต่ลูกหนี้ที่เป็นพ่อค้า หรือลูกหนี้ ในทางธุรกิจเท่านั้น

ในระยะแรก ๆ ศาลจะพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายเพื่อต้องการลงโทษ เพื่อไม่ให้เป็นอย่างแก่บุคคลอื่นและแยกบุคคลล้มละลายออกจากสังคม เพื่อ ประโยชน์ในการปกป้องสังคมจากความเสียหายที่บุคคลล้มละลายอาจจะก่อขึ้นอีก ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายหลายครั้งเพื่อให้การปลดล้มละลายได้รวดเร็วขึ้น จนกระทั่งปี ค.ศ. 2002 มีการกำหนดให้ปลดจากล้มละลายโดยอัตโนมัติเมื่อล้มละลาย มาแล้วเพียงระยะเวลาแค่หนึ่งปี เพราะต้องการให้บุคคลล้มละลายที่สุจริตสามารถกลับ เข้าสู่สังคมได้รวดเร็วยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังคงต้องกำหนดให้มีสถานะล้มละลายอยู่ เพื่อป้องกันบุคคลล้มละลายจากสาธารณะไม่ให้ไปกระทำการเสี่ยงอันอาจก่อให้เกิด ความเสียหายกับเศรษฐกิจโดยรวมอีก แนวคิดที่ต้องการป้องกันบุคคลล้มละลายจาก สาธารณะเห็นได้ชัดเจนจากการที่กฎหมายยังกำหนดให้สามารถจำกัดสิทธิบุคคล ล้มละลายในการดำเนินกิจการบางอย่างได้แม้จะได้รับการปลดล้มละลายแล้วก็ตาม

สำหรับกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย เป็นมาตรการที่มีความสำคัญ ต่อการนำมาปฏิบัติของคู่ความ ย่อมมีความสำคัญและจำต้องมีวิวัฒนาการตามกฎหมาย- ล้มละลายเพื่อตามให้ทันต่อโลก และสภาวะประเทศไทยของเราดังเช่นปัจจุบัน โดย กฎหมายล้มละลายฉบับแรกที่เราได้พบได้ปรากฏว่าอยู่ในกฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช

1278 บทที่ 50, 51 และ 52 ของกฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278 โดยสรุปกฎหมายล้มละลายก็ได้มีการวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลงแก้ไขมาตลอด 4 ครั้ง ดังต่อไปนี้

- 1) กฎหมายลักษณะกู้หนี้ ศักราช 1278
- 2) พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมลักษณะกู้หนี้ยืมสิน ร.ศ. 110
- 3) พระราชบัญญัติล้มละลาย ร.ศ. 127 และร.ศ. 130 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2470

และพ.ศ. 2472

- 4) พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 57 ตอนที่ 64 หน้า 958 ลงวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2484

ในช่วงปี พ.ศ. 2540 ที่ภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยตกต่ำ สถานประกอบการในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นสถาบันการเงิน ธุรกิจนำเข้าส่งออกสินค้า หรือแม้แต่ธุรกิจขนาดเล็กต่าง ๆ ประสบปัญหาขาดทุน และต้องเลิกกิจการไป ในขณะนั้นประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายใด ๆ ที่จะช่วยเหลือให้ธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินเหล่านั้นให้มีโอกาสในการดำเนินธุรกิจของตนต่อไปได้ หากแต่มีเพียงกฎหมายล้มละลายซึ่งเป็นกฎหมายที่ยังไม่เอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจได้อย่างสมควร ทรัพย์สินที่ถูกหนี้ถูกฟ้องล้มละลายจะต้องนำไปขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชดเชยให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เจ้าหนี้บางรายก็ไม่ได้รับชำระหนี้เนื่องจากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะชำระหนี้ให้แก่ตน ซึ่งเจ้าหนี้ทั้งหลายก็ได้รับผลกระทบทางธุรกิจด้วยเช่นกัน ประกอบกับการที่บริษัทต่าง ๆ ถูกฟ้องล้มละลายก็มีขึ้นเป็นเพราะความผิดของผู้ประกอบการ หากแต่เป็นเพราะอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการฟ้องให้ธุรกิจเหล่านั้นต้องล้มละลายก็มีขึ้นเป็นการแก้ปัญหาหรือช่วยเหลือใด ๆ ให้แก่ธุรกิจเหล่านั้นได้ ทั้งยังทำให้เศรษฐกิจของประเทศต้องได้รับความเสียหายไปทุกระบบ ประเทศไทยจึงได้ออกกฎหมายเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของบริษัทเพื่อเป็นการช่วยเหลือและบรรเทาความเสียหายให้แก่ธุรกิจต่าง ๆ ที่ประสบปัญหาทางการเงินทำให้ไม่ต้องปิดตัวลง แต่ยังคงดำเนินธุรกิจต่อไปภายใต้การควบคุมดูแลของรัฐ เจ้าหนี้หลายรายได้รับชำระหนี้ครบถ้วน เศรษฐกิจภายในประเทศก็สามารถดำเนินต่อไป ไม่หยุดชะงัก

ในหลายประเทศทั่วโลก ได้ใช้แนวความคิดในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศในสถานะที่เศรษฐกิจของประเทศอยู่ในภาวะตกต่ำ ซึ่งในแต่ละประเทศจะมีแนวความคิดเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการที่น่าสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ โดยประเทศไทยได้นำแนวความคิดในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของประเทศดังกล่าวมาแนวทางในการสร้างกฎหมายฟื้นฟูกิจการ และเป็นแนวทางในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศไทยด้วย

2.4 แนวคิดในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้นำมาใช้เพื่อให้บรรดาเจ้าหนี้ที่ไม่มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องมีการขายกิจการของลูกหนี้โดยนำหลักการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ที่มีหนี้สินล้นพ้นตัวอันเป็นกระบวนการที่เป็นการให้สิทธิแก่เจ้าหนี้ที่มีหลักประกันประเภทเจ้าหนี้มีประกันมาใช้ หลักการคือ การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้โดยต้องการให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินการต่อไปได้หรือเพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินธุรกิจต่อไปตามปกติเพื่อแสวงหากำไร และให้นำมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันซึ่งภายหลังจากชำระเสร็จแล้ว ผู้จัดการทรัพย์สินจะคืนกิจการให้แก่ลูกหนี้เพื่อบริหารกิจการต่อไป ซึ่งแนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาเป็นประกอบกับแนวความคิดที่จะนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศที่อยู่ในสถานะตกต่ำ โดยกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ทั้งนี้ประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าในทางเศรษฐกิจ เช่น ประเทศอังกฤษ หรือสหรัฐอเมริกา ก็ได้นำกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้มาใช้เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ การปรับปรุงกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยนั้น ก็ได้นำแนวทางการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา (Reorganizations Chapter 11) ประกอบกับแนวคิดการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ของ

ประเทศอังกฤษ (Administrations ใน Insolvency Act 1986) มาใช้ในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย¹⁵

3. แนวความคิดเกี่ยวกับการบัญญัติบทลงโทษ ทางอาญาตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการ

กฎหมายฟื้นฟูกิจการเป็นกฎหมายที่มีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ หากบุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการทุกฝ่ายใช้กฎหมายให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายก็จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจ แต่ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งใช้กฎหมายเป็นเครื่องมืออำนาจประโยชน์และแสวงหาประโยชน์แก่ตนโดยทุจริต ขาดความชอบธรรมขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชนแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอื่น ๆ รวมถึงองค์กร สังคม และเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมด้วย เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้มีการใช้กฎหมายฟื้นฟูกิจการไปในทางที่ไม่ชอบ กฎหมายฟื้นฟูกิจการจึงต้องมีบทบัญญัติกำหนดโทษทางอาญาสำหรับกรณีที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการฟื้นฟูกิจการ โดยทุจริตมิชอบ เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิด และป้องกันไม่ให้เกิดการกระทำดังกล่าวขึ้นอีก เพื่อเป็นการรักษาวินัยทางการเงิน และเพื่อให้มีการยุติการดำเนินกระบวนการพิจารณาเพื่อบังคับชำระหนี้จากบรรดาเจ้าหนี้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต และเป็นธรรม นอกจากนี้กฎหมายฟื้นฟูกิจการมุ่งที่จะช่วยลูกหนี้ที่สุจริตเท่านั้น ถ้าปรากฏว่าลูกหนี้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งโดยทุจริตซึ่งอาจมีผลตอบแทนหรืออาจไม่มีผลตอบแทนจากการกระทำนั้น นอกจากกฎหมายฟื้นฟูกิจการจะไม่ให้ความคุ้มครองและช่วยเหลือแล้ว ยังมีบทลงโทษทางอาญาเพิ่มเติมอีกด้วย

¹⁵คารณี แสงนิล, “ความรับผิดชอบทางอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547), หน้า 31.

4. แนวคิดของผู้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการ

ในการจัดการทรัพย์สินเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการนั้น กฎหมายกำหนดให้มีคนกลางผู้ซึ่งมิได้มีส่วนได้เสียเข้ามาทำหน้าที่บริหารจัดการธุรกิจเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ฟื้นฟูกิจการ โดยผู้เข้ามาบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการมีแนวความคิดแบ่งออกเป็น 2 แนวความคิดใหญ่¹⁶ คือ

4.1 แนวความคิดที่ถือว่าจะต้องมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารลูกหนี้ ต้องมีการจัดหาผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการคนใหม่

แนวความคิดนี้มาจากปัญหาการบริหารกิจการจึงต้องมีการร้องขอฟื้นฟูกิจการซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความบกพร่องในการบริหารกิจการของลูกหนี้ จึงต้องให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ความสามารถดีกว่าเข้ามาบริหารแทน¹⁷ โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หลักการที่สำคัญของแนวความคิดนี้คือผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการจะต้องเป็นบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้และเมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้วผู้บริหารธุรกิจของบริษัทลูกหนี้จะหมดอำนาจในการบริหารจัดการและไม่มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการของตนเองได้ แนวความคิดนี้ปรากฏอยู่ในกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย แต่แนวความคิดที่ให้บุคคลภายนอกเข้ามาบริหารกิจการภายในบริษัทของลูกหนี้ยังมีข้อเสียอยู่ประการหนึ่งว่าบุคคลภายนอกไม่รู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาภายในของบริษัทลูกหนี้และโครงสร้างการทำงานอย่างลึกซึ้งเท่าผู้บริหารเดิมของลูกหนี้

¹⁶David M. Given, “When and Why Courts Appoint Trustees in Bankruptcy,” *The Practical Lawyer* 34, 6 (September 1988): 94.

¹⁷สุธีร์ ศุภนิตย, กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2545), หน้า 229-230.

ที่ได้ก่อตั้งขึ้นมา อาจทำให้ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษาปัญหาดังกล่าวทำให้เกิดความล่าช้าในการบริหารจัดการ

4.2 แนวความคิดที่ให้ผู้บริหารเดิมของลูกหนี้สามารถบริหารและจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป

แนวความคิดนี้เป็นการให้ความสำคัญกับตัวลูกหนี้ในการเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูกิจการของตนเองก่อน โดยมีความเชื่อว่าธุรกิจการค้าในแต่ละแห่งย่อมจะต้องมีแผนการหรือแนวทางฟื้นฟูกิจการที่ประสบปัญหาของตนเองได้ ซึ่งแนวความคิดนี้ปรากฏอยู่ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในสหรัฐอเมริกา การแต่งตั้งบุคคลอื่นเข้ามาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการนั้นจะมีได้เฉพาะในกรณีที่ลูกหนี้ไม่มีความสามารถ หรือทำการทุจริตหรือทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่เจ้าหนี้

กฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศไทย ได้บัญญัติไว้เป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เพิ่มเติมในส่วนที่ 13 ว่าด้วยกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 โดยได้รับแนวทางกฎหมายมาจากการฟื้นฟูกิจการของสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษ ประกอบกับหลักกฎหมายเรื่อง Judicial Management ของประเทศสิงคโปร์ ทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในประเทศไทยผสมผสานไปด้วยแนวความคิดของประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทั้งแนวความคิดที่ให้ลูกหนี้เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต่อไปตามแบบสหรัฐอเมริกา แนวความคิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาบริหารกิจการภายในแทนลูกหนี้ของประเทศอังกฤษ โดยบทบัญญัติของกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยนั้นยอมให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ต่างมีสิทธิร้องขอที่จะเสนอชื่อผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการเพื่อให้ศาลพิจารณาแต่งตั้งได้ หากไม่มีการคัดค้านศาลก็จะมีคำสั่งแต่งตั้งให้บุคคลที่ถูกเสนอนั้นเป็นผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ หากศาลไม่เห็นชอบหรือมีผู้คัดค้านก็จะมีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาเลือกผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ¹⁸

¹⁸ ธารณี แสงนิล, เรื่องเดิม, หน้า 23.

คนกลางในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในประเทศไทยคือผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผน แต่การบริหารกิจการของผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนนั้นจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐสังกัดสำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม ไม่ได้ให้อำนาจแก่เอกชนมาทำหน้าที่เป็นคนกลางในการจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้เต็มเหมือนกับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ความรับผิดชอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการดูแลทรัพย์สินของลูกหนี้จึงอยู่ที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่เพียงผู้เดียว แต่มีข้อน่าสังเกตว่า ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ให้นุคคลภายนอกซึ่งเป็นเอกชน (ผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนที่ได้จดทะเบียนตามกฎกระทรวงว่าด้วยการจดทะเบียนและการกำหนดคุณสมบัติผู้ทำแผนและผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ พ.ศ. 2545) ทำหน้าที่เป็นคนกลางในการจัดการกิจการและทรัพย์สินในฐานะเป็นผู้บริหารของบริษัทลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ การระดมทุนเพื่อใช้ในการบริหารกิจการ ฯลฯ โดยเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สำนักฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ กรมบังคับคดี ทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลให้ผู้ทำแผนหรือผู้บริหารแผนปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการที่ได้ผ่านมติที่ประชุมเจ้าหนี้และศาลมีเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ นั้นแล้ว อันเป็นการลดภาระหน้าที่บางส่วนของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ให้เอกชนซึ่งมีความรู้และความสามารถในการจัดการทรัพย์สินมาทำหน้าที่แทนเพื่อให้สมกับเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่ต้องการให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถดำรงอยู่ได้

5. แนวคิดในการจัดหาผู้ดำเนินการฟื้นฟู

กิจการของลูกหนี้¹⁹

แนวทางในการจัดหาผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการแบ่งได้เป็น 2 แนวความคิด คือ แนวความคิดที่ถือว่าจะต้องมีการเปลี่ยนตัวผู้บริหารของลูกหนี้ ต้องมีการจัดหาผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการคนใหม่²⁰ และแนวความคิดที่ให้ผู้บริหารเดิมของลูกหนี้สามารถบริหารและจัดการกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อไป ซึ่งแนวความคิดแรกนั้นมีหลักการที่สำคัญคือ ผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการต้องเป็นบุคคลภายนอกที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ และเมื่อลูกหนี้เข้าสู่การฟื้นฟูกิจการแล้วผู้บริหารเดิมของลูกหนี้จะหมดอำนาจในการบริหารและจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ และไม่มีสิทธิได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการ ส่วนแนวความคิดที่สองนั้น ปรากฏอยู่ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการของสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้ลูกหนี้หรือผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการ โดยมีความเชื่อว่าธุรกิจการค้าในแต่ละแห่งย่อมจะต้องมีแผนการหรือแนวทางในการฟื้นฟูกิจการที่ประสบปัญหาของตนเองอยู่แล้ว การที่กิจการของลูกหนี้จะต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงควรกำหนดให้ธุรกิจนั้นได้นำแนวทางในการแก้ไขของบริษัทตนเองมาใช้ก่อน ดังนั้น นโยบายของการฟื้นฟูกิจการตามแนวความคิดนี้จึงให้ความสำคัญกับตัวลูกหนี้ ในการที่จะเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูกิจการของตนเอง ผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการโดยผู้บริหารของลูกหนี้เดิมเป็นการกำหนดให้สิทธิแก่ลูกหนี้หรือผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการก่อนบุคคลอื่น

¹⁹ ธารณี แสงนิล, เรื่องเดียวกัน, หน้า 35.

²⁰ สุธีร์ ศุภนิตย, เรื่องเดิม, หน้า 21.

6. กระบวนการจัดการทรัพย์สินของ ลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ

การจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการนั้นหลาย ๆ ประเทศได้กำหนดให้ผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในทางการค้าปกติของลูกหนี้เพื่อให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ ขณะเดียวกันก็ให้อำนาจแก่ผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการในส่วนที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ทั้งนี้ เพื่อให้การบริหารจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการทรัพย์สินในกระบวนการฟื้นฟูกิจการจึงมุ่งเน้นในการสร้างโอกาสในการร่วมมือ การเจรจาต่อรองและการประนีประนอมโดยผู้ดำเนินการฟื้นฟูกิจการมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพย์สิน มีการใช้มาตรการพิเศษโดยการจำกัดสิทธิของผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อให้ลูกหนี้มีทรัพย์สินสำหรับดำเนินธุรกิจต่อไปด้วย²¹

กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อาจมีการเริ่มต้นก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการทางศาล โดยลูกหนี้และเจ้าหนี้อาจจะมีการตกลงเจรจาปรึกษารื้อถอนหรือกันก่อน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จหรือไม่ก็ได้ ถ้าการเจรจากันเป็นผลสำเร็จทั้งลูกหนี้และเจ้าหนี้ก็สามารถดำเนินการฟื้นฟูกิจการได้ทั้งในและนอกกระบวนการทางศาล และถ้าหากการเจรจากันไม่เป็นผลสำเร็จ ฝ่ายเจ้าหนี้ก็อาจจะแสดงความจำนงให้ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการโดยการฟ้องร้องเข้าสู่กระบวนการทางศาลหรือฝ่ายลูกหนี้จะแสดงความจำนงขอฟื้นฟูกิจการในกระบวนการทางศาลเองก็ได้โดยที่ฝ่ายเจ้าหนี้ไม่ทราบ

วิธีการฟื้นฟูกิจการของธุรกิจที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินนี้สามารถแบ่งวิธีการฟื้นฟูกิจการออกได้เป็น 2 แนวทาง คือ การปรับโครงสร้างหนี้ และการปรับโครงสร้างกิจการ ดังนี้

²¹ คาร์นิ แสงนิล, เรื่องเดิม, หน้า 11.

6.1 การปรับโครงสร้างหนี้ในศาล

การปรับโครงสร้างหนี้ในศาลเป็นกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ (Rehabilitation Procedures) ที่นำแนวคิดมาจากสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยการปรับโครงสร้างหนี้ ปรับโครงสร้างทุน โดยเงื่อนไขที่ศาลจะพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อแผนฟื้นฟูกิจการอยู่ภายใต้มติที่ประชุมเจ้าหนี้เสียงข้างมาก กฎเกณฑ์นี้เรียกว่า “Prepackaged Bankruptcy”

สำหรับข้อดีของการปรับโครงสร้างหนี้ในชั้นศาลคือ ลูกหนี้จะได้รับประโยชน์จากขั้นตอนในการปรับโครงสร้างหนี้เกี่ยวกับระยะเวลาในการพักชำระหนี้ (Automatic Stay) จากเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ (Debt Collection) ในการปรับโครงสร้างหนี้จะนานกว่ากระบวนการปรับโครงสร้างหนี้นอกศาล และมีค่าใช้จ่าย (Cost) ที่สูงกว่า เพราะต้องมีค่าใช้จ่ายสำหรับจ้างนักกฎหมาย และที่ปรึกษาทางการเงิน แต่หากมีการใช้วิธีการเจรจาต่อรองกับเจ้าหนี้รายใหญ่หรือเจ้าหนี้กลุ่มเสียงข้างมากมาก่อนที่จะเข้าสู่กระบวนการทางศาลก็สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายดังกล่าวนี้ได้

6.2 การปรับโครงสร้างหนี้นอกศาล

วิธีการนี้เป็นการนำแนวคิดมาจากประเทศสหราชอาณาจักร โดยมีธนาคารแห่งอังกฤษ (Bank of England) เป็นผู้วางแนวทางในการแก้ปัญหาของธนาคารพาณิชย์ ด้วยการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งร่วมมือแก้ปัญหาของธนาคารพาณิชย์ ด้วยการสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งร่วมมือแก้ปัญหาของลูกหนี้โดยพิจารณาเลือกลูกหนี้ที่ประสบปัญหาทางการเงินและเอกสารประเภทต่าง ๆ ของลูกหนี้ จากนั้นจัดทำข้อตกลงหรือสัญญาในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระหว่างธนาคารพาณิชย์ เจ้าหนี้ทุกแห่งกับลูกหนี้หรือคู่สัญญา วิธีการนี้อาจเรียกว่า “Landon Approach”

ในการปรับโครงสร้างหนี้นอกศาลนี้มีข้อดี คือ ลูกหนี้สามารถรักษาสถานภาพการเป็นผู้บริหารกิจการของตนเองได้ นอกจากนี้ยังเป็นความลับส่วนตัวระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้สถาบันการเงิน จึงไม่เกิดเป็นข่าวแพร่หลายต่อสาธารณชนที่จะทำให้ค่านิยม (Goodwill) ของลูกหนี้อันมีมูลค่าทางทรัพย์สินลดลง รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการปรับโครงสร้างหนี้ที่เร็วกว่าและมีค่าใช้จ่ายที่ถูกลงกว่า กล่าวคือ มีเฉพาะค่าใช้จ่าย

ของที่ปรึกษาทางการเงินเท่านั้น ส่วนข้อเสียของการปรับโครงสร้างหนี้้นอกศาลก็คือ ลูกหนี้จะไม่ได้รับประโยชน์จากการพักชำระหนี้ (Stand Still) จากเจ้าหนี้ที่ไม่มีส่วนร่วมในการเจรจาปรับโครงสร้างหนี้ ซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ไม่มีความสามารถที่เพียงพอในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งที่กิจการของลูกหนี้ยังมีศักยภาพ เมื่อพิจารณาถึงสถานะตลาดของธุรกิจของลูกหนี้ หรือในอนาคตอาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารจัดการกิจการลูกหนี้หากมีการปรับโครงสร้างหนี้ในศาล

รูปแบบวิธีการในการปรับโครงสร้างหนี้ของธุรกิจที่ประสบปัญหาทางการเงินสามารถแบ่งออกได้ทั้งหมด 9 วิธีการ ตามวิธีการของสายการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย (2541) ดังต่อไปนี้

- 1) ลดเงินต้นหรือดอกเบี้ยค้างรับ
- 2) ลดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้
- 3) การแปลงหนี้เป็นทุน
- 4) ขยายระยะเวลาการชำระหนี้ (จากเดิมซึ่งเป็นหนี้ระยะยาวอยู่แล้ว)
- 5) ปรับหนี้ระยะสั้นเป็นระยะยาว
- 6) ให้ระยะเวลาปลอดหนี้ (Grace Period) เงินต้นหรือดอกเบี้ย
- 7) รับโอนสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันหนี้
- 8) รับโอนสินทรัพย์ที่มีใช้เป็นสินทรัพย์ที่เป็นหลักประกันหนี้
- 9) รับโอนสินทรัพย์โดยมีสัญญาให้สิทธิลูกหนี้ขอโอนกลับคืน

กล่าวโดยสรุป การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ในรูปแบบต่าง ๆ จะไม่มีการคิดค่าธรรมเนียมในการรวบรวมทรัพย์สินเหมือนอย่างในกรณีการบังคับคดีล้มละลาย โดยในการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะมีผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการเป็นผู้ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน และมีสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการเท่านั้น

7. ลักษณะความผิดอาญาทั่วไปที่นำมาใช้

ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย

กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติว่าการกระทำหรือไม่กระทำการอย่างใด เป็นความผิด และกำหนดโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดไว้ด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า กฎหมายอาญา คือ กฎหมายที่บัญญัติห้ามมิให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การกระทำที่เป็นความผิด ได้แก่ การฆ่าผู้อื่น หรือบังคับให้มีการกระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด โดยผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามจะต้องได้รับโทษ เช่น การไม่กระทำซึ่งเป็นความผิด ได้แก่ การไม่ช่วยผู้อื่นซึ่งตกอยู่ในอันตรายแก่ชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 374 ซึ่งโทษหรือสภาพบังคับในทางอาญานั้นจะต้องเป็นไปตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18 เท่านั้น คือ โทษประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และ ริบทรัพย์สิน²² นอกจากนี้โทษตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ภาค กล่าวคือ ภาคที่หนึ่ง ตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 106 ว่าด้วย บทบัญญัติทั่วไป ภาคที่สองตั้งแต่มาตรา 107 ถึงมาตรา 366 ว่าด้วยภาคความผิด ภาคที่สาม ตั้งแต่มาตรา 367 ถึงมาตรา 398 ว่าด้วยความผิดลหุโทษ

เมื่อพิจารณาจากลักษณะของความผิดอาญาทั่วไปและลักษณะความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 แล้ว จะเห็นว่าความผิดอาญาทั่วไปและความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติล้มละลาย จะบัญญัติลักษณะของการกระทำไว้ 2 ลักษณะที่เหมือนกัน คือ

- 1) ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำความผิดอย่างหนึ่ง
- 2) บังคับให้บุคคลกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง

ดังนั้น จึงถือว่า พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นกฎหมายอาญาฉบับหนึ่ง ในกรณีที่พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ไม่ได้บัญญัติลักษณะของการกระทำ ความผิดอาญาไว้ต้องนำบทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ไปใช้บังคับใน

²² เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1, พิมพ์ครั้งที่ 8 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จักรวรรดิพิมพ์, 2546), หน้า 1.

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ด้วย ทั้งนี้ ตามที่ประมวลกฎหมายอาญามาตรา 17 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บทบัญญัติในภาค 1 แห่งประมวลกฎหมายนี้ ให้ใช้ในกรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่กฎหมายนั้น ๆ จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”²³ กฎหมายอาญาเป็นกฎหมายมหาชน เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับเอกชน เมื่อมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น รัฐมีอำนาจใช้บังคับกฎหมายอาญาได้โดยตรง โดยที่ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย แต่กฎหมายแพ่งนั้น เป็นกฎหมายเอกชน คือ กฎหมายที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างเอกชนต่อเอกชน หากมีการฝ่าฝืนกฎหมายทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย รัฐจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องด้วยจนกว่าคู่กรณีฝ่ายที่ได้รับความเสียหายจะขอให้รัฐเข้าไปเกี่ยวข้องเสียก่อน คือ จะต้องมีการฟ้องร้องต่อศาล และโจทก์ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลด้วย ศาลจึงจะรับฟ้องและพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อบังคับคดีได้²⁴

เมื่อพระราชบัญญัติล้มละลายเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจการและทรัพย์สินไว้ด้วย จึงถือได้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เป็นกฎหมายแพ่งฉบับหนึ่ง และเป็นกฎหมายเอกชนตามความหมายดังกล่าวข้างต้นด้วยเช่นกัน พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 จึงเป็นทั้งกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา มีลักษณะเป็นทั้งกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชนในฉบับเดียวกัน

ดังนั้น บทบัญญัติทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญาในภาคที่หนึ่ง ตั้งแต่มาตรา 1 ถึงมาตรา 106 ว่าด้วยบทบัญญัติทั่วไป จึงเป็นบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาที่สามารถนำมาบังคับใช้ประกอบการฟ้องเพื่อขอให้ศาลลงโทษจำเลยตามกฎหมายอาญาได้ แม้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 มิได้บัญญัติในเรื่องคำนิยามความหมายของคำต่าง ๆ ไว้ เช่น คำว่า ทุจริต การกระทำโดยประมาท หรือกระทำความผิดโดยไม่เจตนา หรือในกรณีเป็นผู้ใช้ ตัวการ ผู้สนับสนุนในการกระทำความผิด แต่ก็มิได้หมายความว่าเมื่อมีผู้กระทำความผิดดังกล่าวแล้ว ผู้กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษทางอาญาแต่อย่างใด เพราะในการพิจารณาการกระทำความผิด สามารถนำคำนิยามความหมายตาม

²³ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-9.

ประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลมได้ ดังนั้น เมื่อมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาค้วยแล้ว ผู้กระทำความผิดอาจต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ประกอบประมวลกฎหมายอาญาค้วยเช่นกัน

นอกจากนี้พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ยังเป็นกฎหมายที่กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองผู้มีส่วนได้เสียในการล้มละลายเป็นกฎหมายที่มีบทลงโทษทางอาญาแต่ไม่ได้กำหนดว่าความผิดใดเป็นความผิดต่อส่วนตัว และความผิดใดเป็นความผิดอาญาแผ่นดิน จึงถือว่าความผิดอาญาตามที่ได้ระบุไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 ทุกฐานความผิด เป็นความผิดอาญาแผ่นดินซึ่งรัฐเป็นผู้เสียหาย เมื่อมีการฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย รัฐก็ใช้อำนาจในการบังคับโดยวิธีการของฝ่ายบริหาร คือ การใช้อำนาจทางปกครอง หรือวิธีการตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยพนักงานสอบสวนสามารถทำการสอบสวนการกระทำความผิดอาญานั้นได้แม้ไม่มีผู้ใดร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ

จากสารบบคำฟ้องของศาลล้มละลายกลางตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2549 จนถึงวันที่ 3 เมษายน 2552 โจทก์ได้ฟ้องจำเลยต่อศาลล้มละลายกลางในความผิดว่าด้วยกระบวนการล้มละลาย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา รวม 27 เรื่อง โจทก์ฟ้องจำเลยในความผิดอาญาตามกฎหมายล้มละลายประกอบความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 มาตรา 84 มาตรา 90 และมาตรา 91 ซึ่งเป็นบทบัญญัติในภาคหนึ่ง ซึ่งเป็นบทบัญญัติทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายกลางและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 มาตรา 7 ได้บัญญัติให้การฟ้องคดีอาญาตามกฎหมายว่าด้วยล้มละลาย สำหรับการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งเป็นความผิดว่าด้วยล้มละลาย ให้ศาลล้มละลายรับพิจารณาพิพากษาความผิดบทอื่นไว้ด้วย ดังนี้ ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดผิดกฎหมายหลายบท โดยบทหนึ่งเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติล้มละลาย และอีกบทหนึ่งเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา โจทก์จึงสามารถฟ้องจำเลยเป็นคดีเดียวกันต่อศาลล้มละลายกลางได้ โดยในระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 5 ตุลาคม 2549 จนถึงวันที่ 3 เมษายน 2552 โจทก์

ฟ้องจำเลยในความผิดอาญาตามกฎหมายล้มละลาย และความผิดอาญาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 180 มาตรา 188 มาตรา 264 มาตรา 269 มาตรา 341 มาตรา 353 มาตรา 350 และตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 4 ซึ่งเป็นความผิดทั่วไปตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาภาคสองและภาคสามได้

จะเห็นได้ว่าระบบการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยจึงเป็นลักษณะคู่ขนานคือให้สิทธิแก่พนักงานอัยการ และผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาได้ทั้งคู่ไม่ว่าจะเป็นความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 ซึ่งสิทธิในการฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการนั้นต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนและสรุปสำนวนส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีต่อศาลซึ่งมีเขตอำนาจ หากไม่มีการสอบสวนอาจเป็นผลให้การฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการเสียไปได้ โดยหลักแล้วอำนาจสอบสวนทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาสำหรับในจังหวัดอื่นนอกจากจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี จะได้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ปลัดอำเภอ และข้าราชการตำรวจมียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรี หรือเทียบเท่า เป็นผู้มีอำนาจสอบสวน และในจังหวัดพระนคร และจังหวัดธนบุรี ได้แก่ข้าราชการตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นนายร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่า มีอำนาจสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 18 ในกระบวนการยุติธรรมรัฐได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐตามกฎหมายอื่น ๆ เพื่อทำหน้าที่ตามความเหมาะสมเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายอื่น ๆ นั้นเป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาอันเกี่ยวกับความผิดที่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ เพื่ออำนวยความยุติธรรมที่แท้จริงแก่ประชาชน ซึ่งตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทยก็ได้บัญญัติให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่น เป็นพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีอำนาจสอบสวนความผิดเกี่ยวกับกฎหมายล้มละลายเป็นการเฉพาะ ซึ่งผู้เขียนจะได้กล่าวถึงการใช้อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. 2483 เปรียบเทียบกับอำนาจสอบสวนของ

พนักงานสอบสวน และอำนาจสอบสวนของเจ้าพนักงานของรัฐตามกฎหมายอื่น ๆ
ในบทต่อไป